

24.10.2011

VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖSLUONNOS ITELLA POSTI OY:N NIMEÄMISESTÄ YLEISPALVELUYRI-
TYKSEKSI KIRJELÄHETYSTEN POSTIPALVELUN TARJONTAAN

1. POSTIYRITYS, JOTA PÄÄTÖS KOSKEE

Itella Posti Oy (Y-tunnus 0109357-9)
PL 7 / Itella Oyj
00011 ITELLA

2. ALUEET, JOITA PÄÄTÖS KOSKEE

Koko maa lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakuntaa.¹

3. ASIAN VIREILLETULO JA KÄSITTELY VIESTINTÄVIRASTOSSA

Postilain (415/2011) 22 §:n mukaan Viestintäviraston on säännöllisin vä-
liajoin arvioitava kirje- ja pakettipalveluiden markkinoita. Markkinoiden
arvioinnissa tulee selvittää palveluiden tarjonta eri puolilla maata siten,
että Viestintävirasto voi arvioida tarvetta asettaa velvollisuus tarjota
yleispalvelua. Markkinoiden arvioinnin perusteella Viestintäviraston tulee
päättää, onko yleispalvelun turvaamiseksi tarpeen määrätä yleispalvelu-
velvoitteita. Viestintäviraston on päätöksellään asetettava yhdelle tai
useammalle postiyritykselle velvollisuus tarjota yleispalvelua, jos mark-
kinoiden arviointi osoittaa sen olevan välttämätöntä yleispalvelun tur-
vaamiseksi.

Viestintävirasto on arvioinut kirje- ja pakettipalveluiden markkinoita uu-
den postilain voimaantulon myötä ensimmäistä kertaa syksyllä 2011.

¹ Kts. Liite 2.

Yleispalveluyrityksen nimeämistä koskeva arviointi ja nimettävän yrityksen valinta esitetty tämän päätöksen liitteessä 1.

Yleispalveluvollisuutta koskevien päätösten tulee postilain 23 §:n mukaan perustua avoimuuden, suhteellisuuden ja syrjimättömyyden periaatteisiin. Viestintävirasto on määritellyt nimeämisessä noudatettavan menettelyn 18.5.2011 päivätyssä muistiossa Dnro 778/9210/2011. Muis-tion perusteella on järjestetty lausuntokierros. Viestintävirasto on järjes-tänyt menettelymuistiota koskevan keskustelutilaisuuden 6.6.2011. Li-säksi Viestintävirasto on varannut mahdollisuuden lausua päätösluonnok-sista ja niiden perusteluista.

4. KIRJELÄHETYSTEN POSTIPALVELUIDEN TARJONTAA KOSKEVA YLEISPALVELUVOLLISUUS

Yleispalvelun tarjoajan on pidettävä pysyvästi tarjolla tasapuolisin ehdoin postilain 15 §:ssä määriteltyä yleispalveluun kuuluvaa kirjelähetyistä. Tarjolla on siis pidettävä enintään kahden kilon painoisia kirjelähetyksiä, jotka maksetaan yleisesti käytettävissä olevilla käteismaksutavoilla ja jotka käyttäjällä on mahdollisuus jättää postiyrityksen kuljetettavaksi ke-räilypisteeseen; kotimaan kirjelähetyksistä on pidettävä tarjolla ainakin sellaista jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettavaksi tarkoitettua kirjetuotetta, johon sovelletaan postilain 19 §:ssä määriteltyä yleispalve-lun laatustandardia. Yleispalveluun kuuluvat myös enintään kahden kilon painoisten kirjelähetyksien kirjaamis- ja vakuuttamispalvelut. Vaatimus kirjaamis- ja vakuuttamispalveluiden tarjoamisesta ei kuitenkaan koske maahan saapuvia postilähetyksiä.

Vakuuttamispalveluiden tarjontaa koskevaa velvoitetta kuitenkin sovelle-taan ulkomaille lähetettäviin kirjelähetyksiin, vain mikäli vastaanottava maa ottaa vastaan tällaisia lähetyksiä.

Yleispalveluun kuuluvat sekä kotimaan palvelut että ulkomaanpalvelut eli myös enintään kahden kilon painoisten maahan saapuvien että maasta lähtevien kirjelähetysten tarjonta.

Yleispalvelun tarjoajan on postilain 16 §:n mukaan ylläpidettävä toimipis-teitä, joista yleispalveluun kuuluvat tuotteet ja palvelut ovat saatavilla. Yleispalvelun tarjoajan on käytettävissään olevin keinoin huolehdittava siitä, että toimipisteissä voidaan asioida esteettömästi. Toimipisteet on sijoitettava siten, että yleispalvelun käyttäjät voivat asioida toimipistes-sä kohtuullisen matkan päässä vakituisesta asunnostaan. Toimipisteiden sijaintia ja kohtuullista matkaa määriteltäessä on otettava huomioon alu-een väestötiheys ja pinta-ala, alueella ilmenevät asiointitarpeet, palvelui-den sijainti yleensä ja muut paikalliset olosuhteet sekä uusien postipalve-lumuotojen kehittyminen. Yleispalvelun tarjoajan on ylläpidettävä jokai-nessa kunnassa vähintään yksi yleispalvelua tarjoava toimipiste. Toimi-pisteiden sijoittamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuk-sella. Toimipisteenä voi olla myös muu kuin kiinteä toimipiste, jos sen käyttäminen ei vaaranna yleispalvelun saatavuutta. Yleispalvelun tarjoaja voi ylläpitää myös muita toimipisteitä.

Postilain 17 §:n mukaan yleispalveluun kuuluvat kirjelähetykset on ke-räiltävä ja jaettava vähintään kerran päivässä viitenä arkipäivänä viikos-sa, arkipyhiä lukuun ottamatta. Velvollisuudesta voidaan poiketa tilapäi-sesti vain, jos postin keräily tai jakaminen estyy syystä, joka johtuu pos-tin saajasta, lain säännöksestä, liikenteen keskeytyksestä tai muusta vastaavasta ylivoimaisesta esteestä ja jota postin jakelussa ei ole voitu ottaa huomioon. Lähettäjällä on oltava mahdollisuus jättää yleispalveluun kuuluvia kirjelähetyksiä postiyrityksen kuljetettaviksi kohtuullisen mat-kan päässä asunnostaan sijaitsevaan keräilypisteeseen. Kuitattavien lä-hetyksien jakelussa voidaan käyttää saapumisilmoitusta.

Postilain 18 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajalla on oikeus poiketa säädetystä keräily- ja jakelutiheydestä, kun kyseessä on vaikeakulkuisella saaristo- tai erämaa-alueella sijaitseva talous, joka ei sijaitse ympärivuotisesti liikennöitävän tien varrella mukaan lukien maantielautojen ja vähintään viitenä päivänä viikossa kulkevien yhteysalusten avulla liikennöivät reitit. Yleispalvelun tarjoajan on vuosittain toimitettava Viestintävirastolle selvitys poikkeuksen piiriin kuuluvien talouksien lukumäärästä ja sijainnista. Poikkeuksen piirissä voi olla koko maassa enintään 300 taloutta. Viestintäviraston on tarvittaessa ratkaistava, mitkä taloudet kuuluvat keräily- ja jakelutiheydestä tehdyn poikkeuksen piiriin. Poikkeuksen piiriin kuuluvien talouksien kirjelähetyksen keräily ja jakelu on tehtävä vähintään kerran viikossa. Yleispalvelun tarjoajan on ilmoitettava postipaketista sekä viranomaiselta saapuneesta lähetyksestä postin saajalle viivytyksettä. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kolmantena päivänä lähetyksen saapumisesta, jos postin saaja on puhelimitse, sähköpostitse tai muutoin tavoitettavissa.

Postilain 19 §:n mukaan yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäväksi ja jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettaviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 95 prosenttia on perillä viimeistään jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä ja vähintään 98 prosenttia viimeistään kolmantena arkipäivänä. Yleispalveluun kuuluvat kotimaan kirjelähetykset, jotka on jätetty yleispalvelun tarjoajan välitettäväksi ja jättöpäivää seuraavana arkipäivänä jaettaviksi ja joista on maksettu voimassa oleva maksu, on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 80 prosenttia on perillä viimeistään jättöpäivää seuraavana arkipäivänä. Euroopan unionin sisäinen ulkomaanposti on jaettava siten, että lähetyksistä vähintään 85 prosenttia on perillä jättöpäivästä lukien kolmantena päivänä ja 97 prosenttia lähetyksistä on perillä jättöpäivästä lukien viidentenä päivänä. Yleispalvelun tarjoajan on noudatettava unionin sisäisen ulkomaanpostin laatustandardeja sekä koko unionin sisäisessä postissa että kahden unionin jäsenvaltion välisessä postissa.

Postilain 20 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa tämän palveluja asiakkaille, on toiminnassaan:

- 1) annettava palvelua suomen ja ruotsin kielellä noudattaen, mitä kieli-laissa säädetään; ja
- 2) annettava palvelua saamen kielellä noudattaen, mitä saamen kielilais-sa säädetään.

Postilain 21 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajan on huolehdittava laissa säädetyn tiedoksiantomenettelyn käytettävissä olosta koko maassa. Yleispalvelun tarjoajan tai sellaisen yrityksen, joka yleispalvelun tarjoajan kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla tarjoaa yleispalvelun tarjoajan palveluja asiakkaille, palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tiedoksiantomenettelyyn liittyviä tehtäviä.

5. YLEISPALVELUN TARJOAJAN MUUT VELVOITTEET

Postilain 26 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajan on hinnoiteltava yleispalveluun kuuluvat postipalvelut siten, että hinnat:

- 1) ovat kohtuulliset;
- 2) ovat sellaiset, että palvelut ovat kaikkien käyttäjien saatavilla heidän asuinpaikastaan riippumatta;
- 3) ovat kustannussuuntautuneet;
- 4) kannustavat tehokkaaseen yleispalvelun tarjontaan; ja

5) noudattavat avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Hinnoittelun muutoksista on tiedotettava vähintään kuukautta ennen muutoksen tapahtumista.

Yleispalvelun tarjoajan on postilain 27 §:n mukaan hinnoiteltava jättöpäivästä lukien toisena arkipäivänä jaettavaksi tarkoitettu tavallinen kotimaan kirjelähetys yhtenäisesti koko maassa. Velvoite koskee yleisesti käytössä olevia yksittäisen kirjeen maksutapoja. Yhtenäinen hinnoittelu ei estä yleispalvelun tarjoajaa tekemästä käyttäjien kanssa yksittäisiä hintasopimuksia yleispalveluun kuuluvista tuotteista ja palveluista. Jos yleispalvelun tarjoaja tekee yleispalveluun kuuluvista tuotteista tai palveluista yksittäisiä hintasopimuksia, niiden ehtojen ja niihin perustuvien hintojen tulee olla kustannussuuntautuneita ja noudattaa avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteita.

Postilain 28 §:n mukaan yleispalvelun tarjoajan on käytettävä kustannuslaskentajärjestelmää, jonka avulla kerättävistä tiedoista selviää eri palvelujen hintojen kohtuullisuus ja suhde kustannuksiin. Yleispalvelun tarjoaja saa itse valita käyttämänsä kustannuslaskentajärjestelmän. Yleispalvelun tarjoajan on laadittava kustannuslaskentajärjestelmästä Viestintävirastolle kuvaus, josta käyvät ilmi vähintään kustannusten pääluokat ja se, miten kustannukset kohdennetaan.

Kustannusten kohdentamisesta kustannuslaskentajärjestelmässä säädetään tarkemmin postilain 29 §:ssä ja kustannuslaskentajärjestelmien valvonnasta postilain 30 §:ssä. Viestintävirasto voi antaa tarkempia määräyksiä kustannuslaskentajärjestelmän avulla kerättävistä tiedoista sekä kustannuslaskentajärjestelmän kuvauksesta.

Postilain säännöksiä hinnoittelusta ei sovelleta siltä osin kuin Suomea velvoittavasta Maailman postiliiton yleissopimuksesta johtuu muuta.

6. YLEISPALVELUYRITYKSEN NIMEÄMISEN VÄLTTÄMÄTTÖMYTTÄ JA YLEISPALVELUYRITYKSEN VALINTAA KOSKEVAN ARVIOINNIN LOPPUTULOS

Yleispalveluyrityksen nimeämisen välttämättömyyttä koskevan arvioinnin lopputuloksena Viestintävirasto katsoo, että tämän päätöksen kohdassa 2 tarkoitettulle alueelle on yleispalveluun kuuluvien kirjelähetysten postipalveluiden tarjonnan turvaamiseksi välttämätöntä nimetä yleispalveluyritys.

Itella Posti Oy on ainoa postilain 2 §:ssä tarkoitettu postiyritys, joka tarjoaa kirjelähetysten postipalveluita päätöksen kohdassa 2 tarkoitetuilla alueilla. Itella Posti Oy on myös tällä hetkellä ainut toimija, jolla on toimilupa kirjelähetyspalveluiden tarjontaan, joten vertailua eri postiyritysten välillä ei suoritettu. Itella Posti Oy:n toimilupa kattaa koko maan Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta.

Yleispalveluyrityksen nimeämistarpeen arviointi ja yleispalveluyrityksen valinta on näiden alueiden osalta esitetty kokonaisuudessaan päätöksen liitteenä 1 olevassa perustelumuiotiossa.

7. PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Tämä päätös perustuu postipalvelujen tarjontaan velvollisten yleispalveluyritysten nimeämistarvetta ja valintaa koskevaan Viestintäviraston selvitykseen 1643/9210/2011.

Itella Posti Oy:llä on riittävät taloudelliset voimavarat yleispalvelun tarjontaan päätöksen kohteena olevilla alueilla. Itella Posti Oy:llä on toimi-

pisteverkosto, joka kattaa jokaisen päätöksen kohteena olevan kunnan ja Itella Posti Oy tarjoaa ainoana toimijana yleispalvelun määritelmän mukaisia kirjelähetysten postipalveluja päätöksen kohteena olevilla alueilla. Itella Posti Oy on myös tällä hetkellä ainut toimija, jolla on toimilupa kirjelähetysten postipalvelun tarjontaan, joten vertailua eri postiyriyten välillä ei suoritettu.

Muilta osin päätöksen perusteet on esitetty kokonaisuudessaan tämän päätöksen liitteenä 1 olevassa perustelumuiustiossa.

8. VIESTINTÄVIRASTON PÄÄTÖS

Viestintävirasto nimeää Itella Posti Oy:n yleispalveluun kuuluvien, tämän päätöksen kohdassa 4 määriteltyjen, kirjelähetysten postipalvelun tarjontaan velvolliseksi yleispalveluyritykseksi päätöksen kohdassa 2 tarkoitetuille alueille.

Itella Posti Oy:n on edellä mainitulla alueella noudatettava päätöksen kohdissa 4 ja 5 yksilöityjä yleispalveluyrityksen velvoitteita.

Yleispalveluvelvoitteita ei kuitenkaan sovelleta siltä osin kuin Suomea velvoittavasta Maailman postiliiton yleissopimuksesta johtuu muuta.

9. LAINKOHDAT, JOIHIN PÄÄTÖS PERUSTUU

Postilain 14–24 §, 26–30 §, 80 §.

10. PÄÄTÖKSEN VOIMASSAOLO

Päätöstä on voimassa tiedoksiannosta lukien toistaiseksi, jollei Viestintävirasto muuta päätöstä postilain 25 §:n edellyttämällä tavalla päätöksen perusteena olleissa seikoissa tapahtuneiden merkityksellisten muutosten johdosta.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, ellei valitusviranomaisen toisin määrää.

11. MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lain 6 §:n mukaan päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

LIITTEET

1. Perustelumuiustio yleispalveluyriyten nimeämisestä postipalveluiden tarjontaan 1643/9210/2011
2. Yleispalveluyrityksiksi nimetyt postiyriyksen kunnittain ja palvelula-jeittain
3. Valitusosoitus